

21 JUNI 2024

ACCOUNTANTSVERSLAG 2023

Gemeente Diemen

IBDO

Aanbiedingsbrief

Aan:
de raad van de gemeente Diemen
T.a.v. de raadsgriffier, dhr. Van Zanen
Postbus 8
1420 AA DIEMEN

Amstelveen, 21 juni 2024
Kenmerk: JvS/IB/DR/AA24-1292

Ter informatie

De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudsopgave interactief. Aan de hand van de navigatiebalk onderaan de pagina en/of de menustructuur bovenaan de pagina kan door het document genavigeerd worden.

VORIGE PAGINA

VOLGENDE PAGINA

INHOUDSOPGAVE

DASHBOARD

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeente Diemen (hierna te noemen ‘Diemen of gemeente’) gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging d.d. 3 augustus 2023, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2023. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole opgenomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2023 van de gemeente Diemen.

Wij zijn voornemens voor 2023 een goedkeurend oordeel af te geven met betrekking tot getrouwheid. Zoals uit de jaarstukken blijkt geeft het college in haar rechtmatigheidsverantwoording aan dat zij onrechtmatig gehandeld heeft. Dit wordt in belangrijke mate veroorzaakt door begrotingsoverschrijdingen. Alhoewel deze volgens de financiële verordening als “acceptabel” aangemerkt worden, tellen deze wel mee voor het oordeel dat het college verstrekt. Voor boekjaar 2023 zien wij dit bij de meeste decentrale overheden.

Onze belangrijkste aanbevelingen zijn opgenomen in het dashboard in paragraaf 1.1

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij afgestemd met de verantwoordelijke wethouder. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning, zeker in een eerste controlejaar. Een bijzonder element daarin was dit jaar de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente Diemen en DUO bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij vertrouwen erop u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,

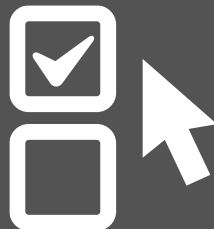
BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

J.F.A. van Schaik MSc RA
Partner en extern accountant gemeente Diemen

Inhoudsopgave

1. DASHBOARD ACCOUNTANTSCONTROLE

2. UITKOMSTEN JAARREKENINGCONTROLE

3. RESULTAAT & FINANCIËLE POSITIE

4. BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

BIJLAGEN

1. Dashboard

1.1 Dashboard accountantscontrole

1.1 Dashboard accountantscontrole

STREKKING CONTROLEVERKLARING		RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING		RESULTAAT 2023													
- Wij zijn voornemens bij de jaarrekening, inclusief rechtmatigheidsverantwoording, een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid. - Het jaarverslag, inclusief de opgenomen informatie in de paragraaf bedrijfsvoering, is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële onjuistheden. - De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd. - De WNT is nageleefd. - Wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage vastgesteld.		- In de rechtmatigheidsverantwoording heeft het college een totaal aan afwijkingen gerapporteerd van € 7.445.000. Volgens afspraken tussen de raad en college is hiervan € 6.419.000 aan te merken als acceptabele overschrijding. - De raad van gemeente Diemen heeft de verantwoordingsgrens bepaald op 2% van de totale lasten inclusief de dotaties aan de reserves, daarmee is de verantwoordingsgrens € 2.400.000. - De door de gemeente geconstateerde afwijkingen overschrijden de verantwoordingsgrens. - De rapportagegrens voor toelichting van geconstateerde afwijkingen in de paragraaf bedrijfsvoering is door de raad op € 100.000 bepaald.		<table><tr><th>(x €1.000)</th><th>2023</th><th>Begroting (na wijziging)</th></tr><tr><td>Saldo van baten en lasten</td><td>8.313</td><td>-243</td></tr><tr><td>Mutatie reserves</td><td>-/- 3.996</td><td>791</td></tr><tr><td>Resultaat</td><td>4.316</td><td>548</td></tr></table> Het gerealiseerde resultaat 2023 wijkt af van de begroting na wijziging. Wij merken op dat het positieve resultaat voornamelijk het gevolg is van het feit dat de gemeente niet is toegekomen aan alle voorgenomen activiteiten. Een uitgebreide toelichting is opgenomen in de jaarrekening vanaf pagina 236.		(x €1.000)	2023	Begroting (na wijziging)	Saldo van baten en lasten	8.313	-243	Mutatie reserves	-/- 3.996	791	Resultaat	4.316	548
(x €1.000)	2023	Begroting (na wijziging)															
Saldo van baten en lasten	8.313	-243															
Mutatie reserves	-/- 3.996	791															
Resultaat	4.316	548															
BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN EN ONTWIKKELINGEN		BELANGRIJKSTE AANDACHTSPUNTEN		UW FINANCIËLE POSITIE													
- De omvang van het aantal SiSa -regelingen en de complexiteit is aanzienlijk toegenomen. Dit heeft voor zowel Diemen, DUO+ als BDO veel meer inzet gevraagd. - De controle van de SiSa-verantwoordingen heeft geleid tot diverse aanvullende vragen en afwijkingen die gecorrigeerd zijn. - Frauderisicobeheersing nog niet structureel verankerd in de processen en controles. - In de jaarrekening 2023 zijn diverse wijzigingen voorgesteld in de indeling en toelichting om aan de BBV-richtlijnen te voldoen.		Naar aanleiding van onze controle brengen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, graag de volgende punten voor komend jaar onder uw aandacht: - Structureel begrotingsevenwicht in de meerjarenraming. - Doorontwikkeling van de administratieve organisatie en interne controle met betrekking tot de SiSa-verantwoordingen. - Herijking en verlenging van de onderhoudsplannen voor de gevormde voorzieningen. - Update en formaliseren (fraude)risicomanagement.		Nagenoeg alle GTK indicatoren staan in minst risicovol SOLVABILITEIT 38,0% ■ < 20% ■ 20-50% ■ > 50%													
DASHBOARD		JAARREKENING		FINANCIËLE POSITIE		BEVINDINGEN		BIJLAGEN									

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

- 2.1 Strekking van de controleverklaring 2023
- 2.2 Rechtmatigheidsverantwoording 2023
- 2.3 Belangrijkste rechtmatigheidsbevindingen uitgelicht
- 2.4 Proces jaarrekeningcontrole

2.1 Strekking van de controleverklaring

De jaarrekening 2023 is getrouw

Wij hebben bij de jaarrekening 2023, inclusief SiSa-bijlage, van de gemeente Diemen een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Dit betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2023 als van de activa en passiva per 31 december 2023 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording geeft een getrouw beeld en de met de raad gemaakte afspraken hierover zijn nageleefd

Wij hebben enkele controleverschillen geconstateerd van beperkte omvang die door de gemeente zijn gecorrigeerd. Daarnaast hebben wij onderstaande verschillen geconstateerd welke niet zijn verwerkt in de jaarrekening. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de €100.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING (x € 1.000)	FOUTEN	ONZEKERHEDEN	VERWIJZING
Getrouwheid			
Sociaal domein	-	628.000	§4.1
Geen ongecorrigeerde controleverschillen > tolerantie	n/a	n/a	
Totaal		628.000	
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)	1.200.000	3.600.000	
Uitvoeringsmaterialiteit (60% van de materialiteit)	720.000		
Door de gemeenteraad vastgestelde rapporteringstolerantie	100.000		

Ons oordeel

Uit de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording blijkt een rechtmatigheidsfout met betrekking tot het voorwaarden criterium van € 1.026.000. Daarnaast blijkt een rechtmatigheidsfout met betrekking tot het begrotingscriterium van € 6.419.000. Aangezien het bedrag aan onrechtmatigheden dat niet als acceptabel kwalificeert onder de verantwoordingsgrens ligt, hebben we onze controleverklaring daarop niet aangepast.

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en zijn derhalve voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken met betrekking tot de getrouwheid.

Goedkeurende controleverklaring met betrekking tot de getrouwheid

2.1 Strekking van de controleverklaring

Geen aanwijzingen
voor materiële fraude
of non-compliance

Fraude en non-compliance

Bij de planning van de jaarrekeningcontrole houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties met verschillende personen binnen de **organisatie**. Daarnaast nemen wij kennis van de door u opgenomen toelichtingen in de jaarstukken. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en -situaties aan de hand van de door u procedures en VIC-werkzaamheden besproken. Het voorkomen en mitigeren van frauderisico's is primair de verantwoordelijkheid van de gemeentesecretaris en het college. Daarom hebben wij op diverse momenten met u en uw organisatie over dit onderwerp van gedachten gewisseld. Tijdens deze besprekingen hebben wij gesproken over de mogelijke fraude- en (non-)compliance risico's en mogelijke situaties van onregelmatigheden. Dit deden wij aan de hand van de door u opgestelde fraude risico inventarisatie en de door u ingevulde compliance vragenlijst. Onze observaties hierbij zijn als volgt:

- ▶ Uw frauderisicoanalyse is niet geformaliseerd.
- ▶ De organisatie beschikt wel over een gedragscode, klokkenluidersregeling en incidentenregistratie.
- ▶ U bent voornemens om in 2024 de (fraude) risico beheersing te actualiseren.
- ▶ U bent niet volledig voorbereid op een fraude-incident of bijvoorbeeld een cyber-aanval, omdat u niet beschikt over een incident-responsplan.

Hierbij hebben wij specifiek aandacht besteed aan de veronderstelling dat er bij de opbrengstverantwoording frauderisico's bestaan. Wij hebben in onze controleverklaring melding gemaakt van de belangrijkste frauderisico's en hoe wij deze hebben geadresseerd. Tijdens de controle van boekjaar 2023 betroffen dat de volgende risico's:

- ▶ Ongebruikelijke memoriaalboekingen in de laatste maand van een tussentijdse rapportageperiode resp. het boekjaar dan wel bij het opstellen van de tussentijdse rapportage resp. de jaarstukken.

Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de frauderisico's en de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie verwijzen wij naar onze controleverklaring 2023. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor materiële fraude(risico's) of vermoedens van materiële fraude(risico's).

Continuïteit

Feitelijk is het zo dat bij elke gemeente in Nederland de staat garant staat. Met andere woorden: een gemeente kan formeel gezien niet failliet gaan, omdat het Rijk dan moet bijspringen en het Rijk zelf kan niet failliet gaan. Het gevolg hiervan is dat crediteuren en andere stakeholders nooit benadeeld kunnen worden door een faillissement. Desalniettemin is de financiële positie vanuit het perspectief van raadsleden van belang en moet het college van burgemeester en wethouders inzicht geven in hoeverre de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder. Met de invoering van de aangepaste Nederlandse Standaard 700 dienen accountants voor gemeenten in hun controleverklaringen bij jaarrekeningen naast fraude te rapporteren over de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering voort te kunnen zetten.

Diemen valt onder het
repressief toezicht en
heeft haar
belangrijkste risico's
uiteengezet

Onvolledig aangepaste
wet- en regelgeving

Het inzihtsartikel 3
van het BBV biedt het
kader voor de
accountantscontrole

De rechtmatigheidsverantwoording binnen de jaarrekeningcontrole 2023

De wet- en regelgeving, die opname van een verantwoording over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties (Hierna: rechtmatigheidsverantwoording) in de jaarrekening 2023 van decentrale overheden voorschrijft is onvolledig aangepast. Hierdoor ontbreekt een sluitend wettelijk kader voor:

- Het opstellen van een jaarrekening 2023 met daarin een rechtmatigheidsverantwoording door alle decentrale overheden en de accountantscontrole van de rechtmatigheidsverantwoording als onderdeel van het getrouwheidsoordeel in de controleverklaring bij de jaarrekening 2023 als geheel.

De wet- en regelgeving die relevant is voor de controle van en oordeelsvorming bij de jaarrekeningen van decentrale overheden betreft het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado). De aanpassingen van het BBV en het Bado zijn door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties niet tijdig doorgevoerd.

Door de imperfecties in het BBV en het Bado biedt het inzihtsartikel 3 van het BBV het kader voor de accountantscontrole en oordeelsvorming over de getrouwheid van de jaarrekening 2023 van decentrale overheden als geheel:

- Als aanvullende informatie in de vorm van een rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in de jaarrekening, valt deze aanvullende informatie binnen de reikwijdte van de accountantscontrole en het getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening en kan deze aanvullende informatie afbreuk doen aan het getrouwe beeld van de jaarrekening als geheel.
- Als belangrijke informatie (bijvoorbeeld over de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties, zoals gevraagd in lokale verordeningen) ontbreekt, kan dit ook afbreuk doen aan het inzihtsvereiste zoals bedoeld in artikel 3 BBV.

In het geval er sprake is van materiële afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording of als belangrijke informatie over de rechtmatigheid ontbreekt in de jaarrekening, of als de accountant onvoldoende controle-informatie met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording kan verkrijgen, kan dat voor de accountant een reden zijn voor een aanpassing van het oordeel dan wel benadrukking van bepaalde aangelegenheden in de controleverklaring.

Doordat decentrale overheden de beoogde invoering van de rechtmatigheidsverantwoording wel al ter hand hebben genomen, via lokale afspraken met het bestuur, kunnen zich verschillende scenario's voordoen in de jaarrekening 2023. De Nederlandse Beroepsorganisatie voor Accountants (Hierna: NBA) heeft aanwijzingen uitgebracht om accountants te ondersteunen in de uitvoering van de accountantscontrole van de jaarrekening 2023 en de oordeelvorming over de getrouwheid van de jaarrekening in de controleverklaring. Dit vormt de basis voor onze werkzaamheden en de basis voor onze controleverklaring bij de verantwoording van Diemen over 2023.

De rechtmatigheidsverantwoording van gemeente Diemen geeft een getrouw beeld

In de jaarrekening 2023 is voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen van het college, gericht op de rechtmatigheid van de baten en lasten alsmede de balansmutaties in de jaarrekening 2023. Het is onze rol om de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening te controleren. Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording in uw jaarrekening een getrouw beeld geeft. Onze controle richt zich op het bepalen of het oordeel van het college in de rechtmatigheidsverantwoording door het college toereikend is onderbouwd. Hierbij stellen wij vast of de rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld in overeenstemming met de afspraken die gemaakt zijn tussen de gemeenteraad en het college. Deze afspraken zijn vastgelegd in het normenkader van de gemeente dat d.d. 21 december 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld. Het rechtmatigheidsoordeel van het college richt zich op een drietal criteria die wij hieronder nader hebben toegelicht. Bij de uitvoering van onze werkzaamheden hebben wij vastgesteld dat de organisatie toereikende werkzaamheden heeft uitgevoerd om het oordeel hieromtrent dat in de rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen te onderbouwen.

Voorwaardencriterium

Het college toetst bij de uitvoering van haar controlewerkzaamheden of bij de uitvoering van financiële beheershandelingen binnen de geldende wet- en regelgeving is gehandeld. De relevante wet- en regelgeving is tussen het college en de raad afgestemd door middel van het normenkader. Het voorwaardencriterium is met name relevant bij de processen: subsidieverstrekingen, participatiewet en aanbestedingen. Indien is vast komen te staan dat de gemeente niet aan het voorwaardencriterium heeft voldaan is sprake van een onrechtmatigheid.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium richt zich op het budgetrecht van de raad. Overschrijdingen van de lasten en overschrijdingen van investeringsbudgetten (kredieten) zijn op basis van de Gemeentewet onrechtmatig. Het totaal van de begrotingsonrechtmatigheden van gemeente Diemen heeft de verantwoordingsgrens overschreden en het college heeft het totaal van de begrotingsonrechtmatigheden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. De begrotingsonrechtmatigheden zijn op basis van de afspraken tussen college en raad in de financiële verordening acceptabel en deze zijn door het college in de toelichting van de paragraaf rechtmatigheid nader uitgewerkt. Een begrotingsonrechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen van € 6.419.000.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Als laatste dient het college een uitspraak te doen over de naleving van bepalingen die in wet- en regelgeving zijn opgenomen met betrekking tot misbruik en oneigenlijk gebruik. Hiervoor stelt het college vast welke verplichte handhaving noodzakelijk is en welke maatregelen binnen de gemeente genomen zijn om dit te kunnen uitvoeren. Tevens stelt het college vast of de getroffen maatregelen werken. Indien geconstateerd wordt dat beleid niet bestaat of niet wordt nageleefd dan wordt dit toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Alleen daadwerkelijke afwijkingen als gevolg van misbruik worden betrokken in het proces tot het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. De gemeente Diemen beschikt niet over formeel vastgesteld M&O beleid. Desondanks zijn er geen bevindingen voor de rechtmatigheidsverantwoording ten aanzien van het M&O criterium.

2.2 Rechtmatigheidsverantwoording

De raad van gemeente Diemen heeft de verantwoordingsgrens bepaald op 2% van de totale lasten inclusief de dotaties aan de reserves en de verantwoordingsgrens is daarmee bepaald op € 2.400.000

De rapportagegrens voor de toelichting van de geconstateerde afwijkingen in de paragraaf bedrijfsvoering is op € 100.000 bepaald door de raad

Strekking van de rechtmatigheidsverantwoording

De raad van gemeente Diemen heeft de verantwoordingsgrens bepaald op 2% van de totale lasten inclusief de dotaties aan de reserves en de verantwoordingsgrens is daarmee bepaald op € 2.400.000. Blijkens de rechtmatigheidsverantwoording is het college van mening dat de verantwoordingsgrens wordt overschreden in de jaarrekening 2023. De verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties zijn rechtmatig tot stand gekomen met uitzondering van het geen gerapporteerd is in de rechtmatigheidsverantwoording. Hierin worden fouten en onduidelijkheden niet bij elkaar opgeteld. De door het college gerapporteerde afwijkingen kunnen als volgt worden samengevat:

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING (x € 1.000)	ONRECHTMATIGHEDEN	ONDUIDELIJKHEDEN	VERWIJZING
Rechtmatigheid			
Voorwaarden criterium	1.026	611	§2.3
Begrotings criterium	6.419	n/a	§2.3
Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium	n/a	n/a	§2.2
Totaal	7.445	611	
Verantwoordingsgrens (2% voor afwijkingen)	2.400	2.400	
Door de gemeenteraad vastgestelde rapportagegrens		100	

De rapportagegrens voor de toelichting van de geconstateerde afwijkingen in de paragraaf bedrijfsvoering is door de raad bepaald op € 100.000.

De paragraaf bedrijfsvoering is onderdeel van het jaarverslag. Wij hebben deze paragraaf gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of deze paragraaf materiële afwijkingen bevat. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Op grond van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de paragraaf bedrijfsvoering verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat.

2.3 Belangrijkste rechtmatigheidsbevindingen uitgelicht

Europese aanbestedingen

Europese aanbestedingen

In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording heeft het college de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van een zogenaamde spend-analyse. In onze managementletter hebben wij gerapporteerd over de interne beheersing ten aanzien van de EU-aanbestedingsregels. In het proces wordt de naleving van de inkoop- en aanbestedingsregels niet volledig afgedwongen, hierdoor kan niet volledig worden gesteund op interne beheersmaatregelen. Over 2023 is daarom door de gemeente een spend-analyse uitgevoerd (toets op naleving EU-aanbestedingsregels achteraf op basis van de crediteurenadministratie).

Overschrijding begrote lasten met € 6,4 miljoen

Lastenoverschrijdingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid

In totaal heeft uw gemeente circa € 103,5 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover circa € 107,2 miljoen aan werkelijke lasten in 2023. Dit is in totaal een overschrijding van € 3,7 miljoen (3,6%). Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 103,2 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 115,6 miljoen aan werkelijke baten in 2023. In totaal gaat het om een hogere realisatie van baten van € 12,4 miljoen (12%). Naast het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten kent een gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in reserves en onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. In 2023 is er per saldo circa € 4 miljoen aan de reserves toegevoegd zodat het gerealiseerde resultaat € 4,3 miljoen positief bedraagt.

Hogere realisatie van baten van € 12,4 miljoen

De gemeenteraad autoriseert de begroting en stelt de kaders voor het college vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid binnen de gestelde begroting. Begrotingsafwijkingen dienen tijdig gesignaleerd en gerapporteerd te worden aan de gemeenteraad. Bij begrotingsoverschrijdingen die niet binnen het boekjaar voorgelegd zijn aan de gemeenteraad is sprake van een onrechtmatigheid. Het is aan de gemeenteraad om te bepalen op welke wijze wordt omgegaan met deze begrotingsonrechtmatigheden. In de rechtmatigheidsverantwoording zijn alle afwijkingen opgenomen ten opzichte van de begroting op het door de raad vastgestelde niveau per programma. Het is vanuit het oogpunt van transparantie de bedoeling dat de rechtmatigheidsverantwoording een overkoepelend (totaal) beeld geeft van alle geconstateerde begrotingsonrechtmatigheden.

Begrotingsonrechtmatigheid is € 6,4 miljoen

Controle begrotingsrechtmatigheid

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189 lid 3 van de Gemeentewet. Behoudens het bepaalde in de artikelen 208 en 209 kunnen ten laste van de gemeente slechts lasten en daarmee overeenstemmende balansmutaties worden genomen tot de bedragen die hiervoor op de begroting zijn gebracht. Artikel 189 lid 3 niet van toepassing op overschrijdingen van baten. Andere begrotingsafwijkingen zoals overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten zijn op zichzelf niet onrechtmatig. Deze kunnen alleen onrechtmatig zijn als die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld. Niet tijdig betreft een afspraak tussen raad en college. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid 2023 (november 2023) van de Commissie BBV. Het college heeft een analyse opgesteld van de begrotingsafwijkingen en de bevindingen hieruit verwerkt in de rechtmatigheidsverantwoording. Wij hebben kennis genomen van de uitkomsten van deze analyse en de hieraan ten grondslag liggende documentatie. Op basis hiervan hebben wij vastgesteld dat het college bij het bepalen van de begrotingsonrechtmatigheden heeft gehandeld in lijn met de kaders die met de gemeenteraad zijn overeengekomen.

Voor een toelichting per programma verwijzen we naar het jaarverslag. Een opsomming van de overschrijdingen per programma zijn in de paragraaf rechtmatigheid en in de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening toegelicht

2.4 Proces jaarrekeningcontrole (1/2)

Proces jaarrekeningcontrole

Proces jaarrekeningcontrole

2023 is het eerste jaar dat wij de controle uitvoeren voor de gemeente Diemen en wij voor de controle hebben samengewerkt met DUO en medewerkers van de ambtelijke organisatie van de gemeente. Een eerste controlejaar is over het algemeen intensief voor beide partijen en dat hebben wij ook voor deze controle zo ervaren.

De gemeente is uiteindelijk verantwoordelijk voor de aanlevering van de jaarrekening en het onderliggende dossier. Een belangrijk deel van deze taak is echter uitbesteed aan DUO. Wij hebben daarom in onze reflectie daar waar mogelijk onderscheid gemaakt.

De volgende zaken zijn ons opgevallen:

- ▶ De aanlevering van documenten voor de op te leveren stukkenlijst hebben wij gevolgd door periodieke afstemming vooraf. Het grootste deel van het op te leveren dossier was kort voor de controle beschikbaar.
- ▶ De aanlevering van het dossier voor de GREX was tijdig en overzichtelijk. Afstemmingen waren duidelijk en vervolgvragen zijn vlot beantwoord.
- ▶ Onze controleaanpak voor het sociaal domein was nieuw voor de gemeente. Het gevolg hiervan is dat wij ten opzichte van 2022 meer zekerheid hebben behaald ten aanzien van prestatielevering. De laatste nagekomen documentatie hebben wij gezien de beperkte onzekerheid niet verder onderzocht.
- ▶ Onderdeel van de controle van de jaarstukken is ook dat de SiSa-controle uitgevoerd moet worden. Dit is de controle op de rechtmatige besteding van alle specifieke doeluitkeringen die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld. Het aantal specifieke uitkeringen waarover de gemeente Diemen verantwoording af moest leggen is in 2023 verder gestegen. Hier kan de gemeente niets aan doen, maar zorgt voor zowel voor de ambtelijke organisatie als voor ons voor extra inzet.
- ▶ De aanlevering van de SiSa-verantwoording met onderliggende bescheiden was niet compleet en niet altijd overzichtelijk. Dit heeft daarom meer tijd gekost voor ons en voor de ambtelijke organisatie.
- ▶ Ondanks het vooraf ingeschatte ruime tijdspad, leverde vooral de SiSa en de Rechtmatigheidsverantwoording richting de geplande besprekingen behoorlijke druk op om alles op tijd te controleren. Dit heeft tot vertraging van de inhoudelijke controles en reviews geleid.
- ▶ Doordat we de controle van de drie DUO-gemeenten tegelijkertijd hebben uitgevoerd is onze doorlooptijd relatief lang en volgt past in een laat stadium uitsluitel over onderdelen van de controle. Wij evalueren dit graag met u ter voorbereiding van de controle 2024.

Daarnaast heeft onduidelijkheid over de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording als externe factor geleidt tot onduidelijkheid en extra werkzaamheden aan onze kant en bij de ambtelijke organisatie.

Efficiëntievoordelen in de uitvoering van activiteiten

Efficiëntievoordelen in de uitvoering van de activiteiten van de gemeente Diemen door DUO+

In de managementletter hebben wij u gerapporteerd over de mogelijke efficiëntievoordelen voor de gemeente Diemen in de samenwerking met DUO+. Bovendien hebben wij u in overweging gegeven om middels het instrument horizontale samenwerking na te gaan in hoeverre de DUO-gemeenten gebruik kunnen maken van elkaars expertise. Bij de eindejaarscontrole is ons gebleken dat een belangrijk synergie-effect van de horizontale samenwerking is te behalen bij de SiSa-regelingen en de rechtmatigheidsverantwoording.

Het aantal SiSa-regelingen voor de gemeente Diemen is de afgelopen jaren aanzienlijk toegenomen en daarmee ook de specifieke wet- en regelgeving waarvan wordt verwacht dat de gemeente deze juist toepast. Het verkrijgen van deze expertise vraagt veel van de organisatie. DUO+ heeft één SiSa-coördinator aangesteld die borgt dat over alle regelingen tijdig verantwoording wordt afgelegd. Wij zien in de praktijk dat voor dezelfde regelingen per gemeente andere uitwerkers zijn en daarmee dubbel wordt geïnvesteerd in het verkrijgen van de specifieke kennis per SiSa-regeling en het bedenken van een juiste uitwerking en verantwoording. Door horizontale samenwerking kan de regelgevingsdruk op de organisatie worden verlicht.

De rechtmatigheidsverantwoording is een nieuw jaarrekeningonderdeel in 2023. Ook voor dit onderwerp is specifieke kennis nodig. Wij zien in de praktijk dat de gemeenten in de DUO-samenwerking los van elkaar werken. Horizontale samenwerking kan ook hier behulpzaam zijn. We zullen het totaal aan efficiency voordelen die we onderkennen op de verschillende onderdelen met de DUO+ organisatie en de gemeente delen.

3. Resultaat & financiële positie

3.1 Uw financiële positie vergeleken

3.2 Ons beeld van uw financiële positie

3.1 Uw financiële positie vergeleken

Kengetallen moeten in relatie tot elkaar worden gezien

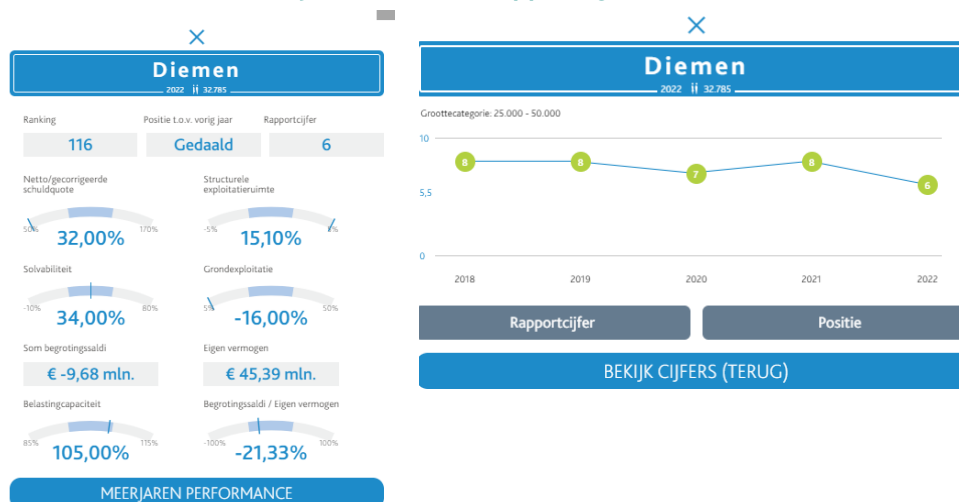
Inleiding

De gemeente Diemen heeft, net als veel andere gemeenten, te kampen met structurele tekorten die hebben gezorgd voor een niet sluitende begroting in 2026 en 2027. Hierover hebben wij ook in ons jaarlijkse [benchmarkonderzoek](#) gerapporteerd en oorzaken en aanbevelingen opgenomen. De belangrijkste oorzaak van de tekorten is dat de inkomsten vanuit het Rijk teruglopen, terwijl de kosten toenemen als gevolg van inflatie, vergrijzing en de toename van taken. Ook voor gemeente Diemen geldt dat het een uitdaging is om te gaan met de onzekerheden die er op dit moment zijn ten aanzien van de gemeentelijke financiën en om de verwachte tekorten te beperken en te beheersen. Hieronder schetsen wij de financiële positie op basis van de ratio's zoals opgenomen in de jaarrekening 2023.

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden geschetst van de financiële positie van de gemeente Diemen. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

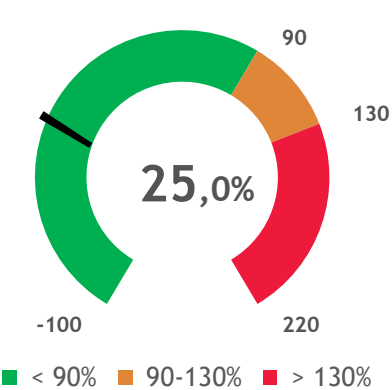
Uw score in onze landelijke benchmarkrapportage

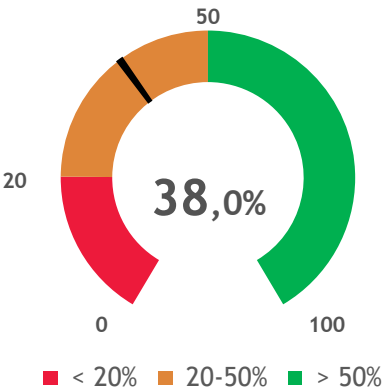
Vanuit hun taak als financieel toezichthouder hebben de twaalf provincies een gemeenschappelijk financieel toezichtkader opgesteld. In dit GTK 2020 zijn signaleringswaarden opgenomen voor de financiële kengetallen zoals opgenomen in het jaarverslag van de gemeente. Wij hebben deze signaleringswaarden als basis gebruikt voor het bepalen van uw score en dus financiële positie. Indien uw gemeente voor de komende jaren (2023 t/m 2027) per saldo een negatief resultaat begroot (en inteert op het eigen vermogen), beïnvloedt dit de score. Een uitwerking van deze systematiek beschrijven wij in onze [benchmarkrapportage](#).

3.2 Ons beeld van uw financiële positie

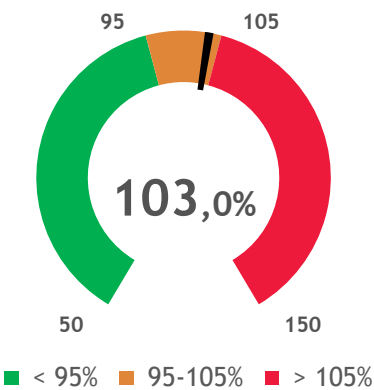
NETTO SCHULDQUOTE

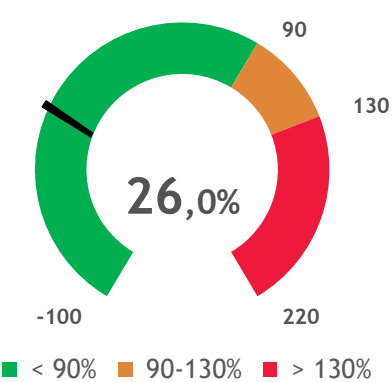
SOLVABILITEIT

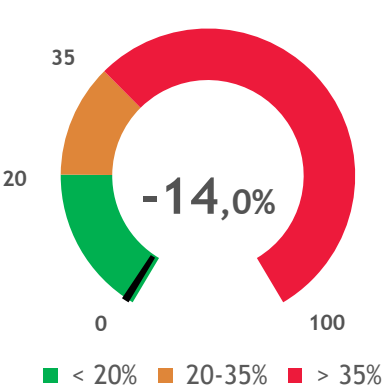
BELASTINGCAPACITEIT

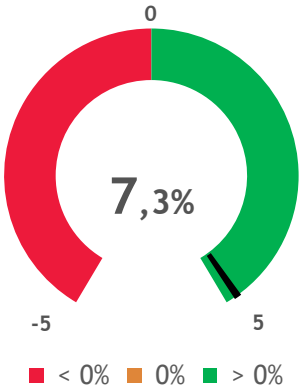
(GECORRIGEERDE) SCHULDQUOTE

GRONDEXPLOITATIE

STRUCTURELE EXPLOITATIERUIMTE

3.2 Ons beeld van uw financiële positie

Uw weerstands-
vermogen is ruim
voldoende

De gemeente kan aan
haar langetermijn-
verplichtingen voldoen

Financieel risico
als gevolg van de
grondexploitatie
is laag

Hieronder vindt u een andere toelichting op de ratio's van uw gemeente.

Weerstandsvermogen is ruim voldoende

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bedraagt volgens deze paragraaf € 51,5 miljoen. In het weerstandsvermogen ultimo 2022 is een bedrag van € 45,6 miljoen meegeteld van vrij aanwendbare bestemmingsreserves. In geval van calamiteiten is het mogelijk om een deel van deze reserves een andere aanwending te geven. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. De gemeente Diemen heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op € 3,6 miljoen. Het weerstandsvermogen van de gemeente Diemen is volgens het GTK 2020 ruim voldoende te noemen. De gemeente Diemen maakt tevens onderscheid tussen structureel en incidenteel. Het incidenteel weerstandsratio is zelfs uitstekend als gevolg van een beperkte omvang van incidentele risico's.

Solvabiliteit en netto schuldquote

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2023 38%. Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente Diemen in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen.

De netto schuldquote bedraagt 26%. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden.

Zowel de solvabiliteit als de netto schuldquote laten een positieve ontwikkeling zien ten opzichte van de signaleringswaarden volgens het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020).

Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie van de gemeente Diemen is relatief laag doordat de grondpositie (de waarde van de grond) ten opzichte van de totale baten laag is. De omvangrijke grondexploitaties van de Sniep en Holland Park zijn ultimo 2023 ver gereed. Ook de resterende project specifieke risico's zijn nog van beperkte omvang. De ratio grondexploitatie < 20% is het minst risicovol te noemen volgens het GTK 2020.

Structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit

De structurele exploitatieruimte voor de gemeente Diemen is uitstekend met een percentage van 6,8%. De belastingcapaciteit ligt met 103% iets boven het landelijk gemiddelde.

In de paragraaf risico's en weerstandsvermogen is door de gemeente en duidelijk beeld gegeven van de financiële positie van de gemeente Diemen waarbij tevens nadere duiding is opgenomen ten opzichte van de bandbreedte die voor de provincie aangehouden worden bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente.

4. Belangrijkste bevindingen

- 4.1 Programma 'Sociaal'
- 4.2 Programma 'Gebiedsontwikkeling'
- 4.3 BBV, WNT en SiSa
- 4.4 Significante schattingsposten
- 4.5 Overige bevindingen
- 4.6 Relevante wijzigingen in het BBV met ingang van begrotingsjaar 2025

Sociaal domein 2023
bedragen circa
€ 35 miljoen

Interne controle
Sociaal Domein

PGB

Programma ‘Sociaal’

De lasten van gemeente Diemen vanuit het Sociaal domein in het programma ‘Sociaal’ bedragen over 2023 circa € 35 miljoen. In hoofdlijnen zijn deze lasten als volgt opgebouwd:

ONDERDEEL	2023	2022
Jeugdzorg	10.000	10.070
Wmo	4.923	4.507
Participatie en bijstand	20.074	21.414
Totaal	35.000	35.991

De gemeente Diemen heeft de controle op prestatielevering in het sociaal domein ingeregeld in haar processen, hiervoor is een controleplan opgesteld. Voor het verkrijgen van zekerheid over de geleverde prestatie voor de verstrekkingen in het sociaal domein steunt de gemeente daarnaast op de gecontroleerde productieverantwoordingen van de zorgaanbieders.

Wanneer zorgaanbieders niet (tijdig) hun verantwoordingsverplichtingen nakomen betreffende de productieverantwoording of wanneer zij geen verantwoordingsplicht hebben, heeft dit direct impact op de omvang van de onzekerheid in het sociaal domein van de gemeente. Het is wenselijk dat, in overeenstemming met het ISD protocol, de gemeente niet alleen steunt op de productieverantwoordingen van zorgbieders, maar ook zelf interne controles uitvoert op de prestatielevering. Bij gemeente Diemen gebeurt dit bijvoorbeeld al voor WMO-diensten waarbij geen productieverklaring achteraf wordt verkregen van de zorgaanbieder, maar binnen het proces monitoring op de prestatielevering plaatsvindt.

De omvang van de onzekerheid in het sociaal domein is gedaald ten opzichte van 2022. Deze daling is het gevolg van een andere benadering van de bepaling van de onzekerheid over de prestatielevering dan de vorige accountant. BDO ziet het ontbreken van een interne controle op prestatielevering of het niet ontvangen van een productieverantwoording niet als een 100% onzekerheid. BDO heeft zekerheid verkregen uit de andere procesonderdelen in het sociaal domein, waar wel interne controles zijn ingeregeld, zoals het indicatiestellingsproces en de klachtenregistratie. De daling is daarnaast veroorzaakt vanuit de lumpsum-bekostiging van de Hoog Specialistische Jeugdhulp (HSJH) waarbij in 2023 van alle kernpartners vaststellingsovereenkomsten van zijn ontvangen, waardoor voor deze lasten geen sprake is van een resterende onzekerheid in de getrouwheid.

De uitvoering van het persoonsgebonden budget gebeurt door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De totale omvang van PGB bestedingen binnen de Wmo en Jeugdzorg bedraagt in 2023 circa €525.000. Er is een controleverklaring met beperking afgegeven door de Accountantdienst SVB bij de jaarrekening. De meest waarschijnlijke fout op basis van de projectiebrieven vanuit de SVB bedraagt totaal € 22.000. Gezien de totale omvang van de PGB lasten, de interne beheersing op het proces van beschikking binnen de gemeenten Diemen en de meest waarschijnlijke fout van € 22.000 zien wij hierin geen materiele resterende onzekerheid.

Onzekerheid ten aanzien van prestatielevering

Resterende onzekerheid Wmo ZIN circa € 159.000

Terugvordering HSJH

Resterende onzekerheid Jeugdzorg circa € 469.000

Wmo ZIN

De productieomvang van Wmo ZIN bij zorginstellingen bedraagt in 2023 circa € 3,5 miljoen. De toekenning van voorzieningen in het kader van Wmo ZIN vindt plaats vanuit de gemeente Diemen. De gemeente heeft derhalve zelf inzicht in de cliënten en de gemaakte afspraken. Door de gemeente vindt interne controle plaats op de getrouwheid en rechtmatigheid van de lasten. Met betrekking tot de lasten Wmo ZIN vraagt de gemeente Diemen per zorginstelling om een controleverklaring bij de productieverantwoording op basis van het landelijk protocol. Dit gebeurt voor Wmo ZIN aanbieders die diensten leveren.

Uit onze controle blijkt dat er door de gemeente Diemen geen verschillen zijn geconstateerd tussen de eigen administratie en de productieverantwoordingen. Wel is geconstateerd dat de gemeente Diemen van een aantal zorginstellingen geen controleverklaring ontvangt, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Hierdoor is sprake van een onzekerheid ten aanzien van prestatielevering van deze lasten. Uitgaande van de interne beheersing op het proces van beschikkingen tot en met betalingen bij uw gemeente, de uitkomsten van de in 2023 ontvangen productieverantwoordingen ramen wij het bedrag van deze resterende onzekerheid in totaliteit op € 159.000. Deze resterende onzekerheid ziet toe op Wmo ZIN waarbij sprake is van levering van hulpmiddelen, zoals een rolstoel en traplift. Binnen gemeente Diemen zijn processen ingebed waardoor de gemeente hier zelf geen resterende onzekerheid in onderkend.

Jeugdzorg ZIN

Ten aanzien van de hoog specialistische jeugdhulp heeft de gemeente Diemen in regioverband met de andere DUO gemeenten en gemeente Amsterdam de zorg ingekocht en instellingen gecontracteerd. Hierbij is sprake van taakgerichte bekostiging. Bij overschrijding wordt dit niet vergoed tenzij hierover afspraken zijn gemaakt tussen de gemeente en de zorgleveranciers. In 2023 hebben over en onderschrijdingen plaatsgevonden tussen bepaalde lumpsumbedrag en de vastgestelde productie. Dit leidt voor Diemen tot een terugvordering van circa €243.000. Met betrekking tot de lasten inzake hoog specialistische jeugdhulp vraagt Diemen bij de zorgleveranciers om een vaststellingsovereenkomst en bestuursverklaring. Omdat hier sprake is van taakgerichte bekostiging, leidt dit niet tot een resterende onzekerheid in de getrouwheid hiervan.

Door gemeente Diemen worden enkelvoudige specialistische jeugdhulp diensten bij andere zorginstellingen afgenomen. De productieomvang hiervan bedraagt in 2023 circa € 3,5 miljoen. Uit de controle blijkt dat van een aantal zorginstellingen nog onvoldoende controle-informatie, zijnde een bestuursverklaring of een productieverantwoording, is ontvangen waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Uitgaande van de interne beheersing op het proces van beschikkingen tot en met betalingen bij uw gemeente en de uitkomsten van de over 2023 ontvangen controleverklaringen, ramen wij het bedrag van de resterende onzekerheid in totaliteit op circa € 469.000.

De totale onzekerheid omtrent de prestatielevering en hiermee getrouwheid van de lasten en Jeugdzorg bedraagt €628.000 Omdat het totale saldo aan onzekerheden de materialiteitsbepaling niet overschrijdt leidt dit niet tot een aangepaste controleverklaring. Zie hiervoor tevens de toelichting in hoofdstuk 2.1.

Redelijkheid
belangrijkste
schattingselementen
vastgesteld

Restant
verliesvoorziening
bedraagt €0,7MLN

Project de Sniep

Project Holland Park

Een belangrijke onderdeel van het programma Gebiedsontwikkeling zijn de baten en lasten met betrekking tot de grondexploitaties.

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties

De veruit grootste balanspost met betrekking tot onderhanden projecten betreft de voorraden (grondexploitaties). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, stikstofproblematiek, bouwvrijstelling, fluctuatie verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

De risico's voor de grondexploitaties zijn tijdens de jaarrekeningcontrole besproken met uw medewerkers. Tijdens deze gesprekken zijn de uitgangspunten kritisch getoetst. De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2023 geactualiseerd. Tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Ultimo 2023 resteert nog een voorziening grondzaken voor € 680.000.

Project De Sniep

Voor de Sniep verwacht de gemeente nog € 766.000 aan kosten te maken en € 2.250.000 aan opbrengsten te realiseren. Het verwachte totale projectresultaat betreft € 0,4 miljoen voordelig

Een belangrijke bepalende factor voor het verwachte projectresultaat betreft de overheveling van diverse activa van de grondexploitatie naar de activa met maatschappelijk nut op de balans van de gemeente Diemen. De gemeenteraad stemt hier via het MPG mee in. Zonder deze overheveling zou het projectresultaat negatief zijn en zou de gemeente hiervoor een voorziening moeten vormen. De laatste overheveling zal naar verwachting in 2024 plaats vinden voor geluidsweringen voor een bedrag van € 2 miljoen.

Project Holland Park

Voor Holland Park verwacht de gemeente nog € 4.216.000 aan kosten te maken en € 3.302.000 aan opbrengsten te realiseren. Het verwachte totale projectresultaat betreft € 28,8 miljoen.

De gemeente heeft een bouwimpulssubsidie ontvangen van € 2,2 miljoen. Deze heeft echter niet tot een aanvullend projectresultaat geleid omdat deze in overleg met de externe ontwikkeling ingezet zal worden voor de programmering op het project. Een exacte invulling is nog niet bekend bij het opstellen van de jaarrekening, maar gezien de aard van de subsidie achten we dit aannemelijk.

BBV wordt nageleefd

Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels (BBV)

Wij hebben vastgesteld dat gemeente Diemen de wettelijke verslaggevingsregels (BBV) heeft nageleefd met uitzondering van een aantal aanpassingen doorgevoerd in de jaarrekening 2023. In de jaarrekening 2023 zijn een aantal onderdelen naar andere plekken verplaatst in de jaarrekening of het jaarverslag. Deze aanpassingen zijn door de gemeente doorgevoerd.

WNT-verantwoording voldoet aan de vereisten

Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2023 niet meer bedragen dan € 223.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling. Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2023 van de gemeente Diemen niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2023 van de gemeente Diemen voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Apart oordeel omtrent getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage

Accountantscontrole specifieke uitkeringen gemeenten

Naast de controle van de verantwoording over de specifieke uitkeringen in de SiSa-bijlage als onderdeel van de controle van de jaarrekening als geheel is in artikel 213 lid 3.b Gemeentewet geregeld dat de accountant op grond van de uitgevoerde controle in de controleverklaring een direct oordeel geeft over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet. De accountant neemt dit oordeel en overige rapporteringsverplichtingen die hier uit voortvloeien op in een aparte sectie in de controleverklaring 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten'. Onze controle en de controle van de VIC op de SiSa-bijlage heeft geleid tot een aantal bevindingen, die zijn gecorrigeerd door de gemeente. Deze uitkomsten bevestigen wat ons betreft het advies uit onze managementletter om de structuur en deskundigheid omtrent de verschillende sisa-regelingen te borgen in de organisatie.

Geen bevindingen
SiSa-bijlage

M&O-beleid in het
kader van Tozo niet
geformaliseerd

M&O-beleid in het
kader van de Wet
Inburgering 2021 niet
geformaliseerd

Exponentiele toename
aantal SiSa-regelingen

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening 2023 genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2023. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Zie tevens bijlage B.

In bijlage 1 van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023 wordt ingegaan op de aandachtspunten voor de accountant bij de Tozo in de SiSa 2023. Uit onze werkzaamheden ten aanzien van de bestedingen 2023 en opvolging IB signalen uit eerdere jaren volgen geen controleverschillen en/of onzekerheden. In opzet zijn voldoende maatregelen opgenomen om het M&O-risico te mitigeren. Er is geen geformaliseerd overkoepelend M&O-beleid aanwezig conform de rechtmatigheidsvoorschriften van VNG, Divosa en het Ministerie van SZW. De opvolging van de IB-signalen vindt wel plaats. Wij concluderen dat de opvolging van de IB-signalen voldoende plaats vindt.

Daarnaast wordt in bijlage 1 van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023 ingegaan op de Wet Inburgering 2021. Vanaf 1 januari 2022 is het nieuwe inburgeringsstelsel ingegaan waarin de Wet Inburgering 2021 wordt uitgevoerd door gemeenten en verantwoord in de SiSa-bijlage 2023. Uit onze werkzaamheden ten aanzien van SiSa-regeling blijkt dat de gemeente niet beschikt over een M&O-beleid. Het is noodzakelijk dat de gemeente dit beleid instelt om misbruik en/of oneigenlijk gebruik van middelen te voorkomen. Het opvolgen van IB-signalen vanuit het Inlichtingenbureau is één van de maatregelen om adequaat te anticiperen op signalen hiervan. Wij concluderen dat de opvolging van de IB-signalen voldoende plaats vindt.

Wij zien een landelijke trend dat Ministeries steeds vaker een Specifieke regeling kiezen voor het verstrekken van subsidies aan decentrale overheden. Het aantal SiSa-regelingen is daardoor exponentieel toegenomen. Dit geeft een hoge druk op de organisatie binnen gemeente Diemen, andere gemeenten en decentrale overheden en de accountantskantoren. Voor uw gemeente is ook sprake van een sterke stijging van het aantal SiSa-regelingen wat in de uitvoering van de gemeente en in de controle voor de nodige uitdagingen heeft gezorgd.

Schattingen zijn in het algemeen conservatief/ neutraal/optimistisch

Onderhoudsvoorzieningen ter egalisatie

De gemeente heeft ultimo 2023 voor € 11,8 miljoen aan onderhoudsvoorzieningen ter egalisering van kosten verantwoord in de jaarrekening. Deze zien met name toe op verhardingen en onderhoud groen. Het opstellen van de onderhoudsplannen, en de doorvertaling daarvan naar de onderhoudsvoorzieningen, is een bewerkelijk proces. De onderhoudsvoorzieningen zijn een belangrijke schattingspost in de jaarrekening, waarbij een gedegen totstandkoming van groot belang is. Concreet bedoelen wij hiermee:

- ▶ De voorziening dient door de organisatie getoetst te worden aan de definities en vereisten zoals gesteld in het BBV. Voldoen de opgenomen componenten in de voorziening aan de door het BBV gestelde voorwaarden voor groot onderhoud?
- ▶ De voorziening dient gedegen onderbouwd te worden met onderliggende onderhoudsplannen, welke periodiek herzien dienen te worden. De onderhoudsplannen dienen per component te zijn opgebouwd. Belangrijk hierbij is dat de componenten ook daadwerkelijk tot uitvoering worden gebracht en hiervoor in de voorziening voldoende saldo aanwezig, zodat de specificatie van de voorziening aansluit op de daadwerkelijke kosten/uitvoering.

Wij hebben de volgende bevindingen bij de gemeente Diemen inzake de onderhoudsvoorzieningen:

- ▶ Alhoewel de onderhoudsplannen relatief recent zijn opgesteld zien we dat de uitgaven voor 2023 lager liggen dan de verachte uitgaven 2023 en dat de stand van de voorzieningen ultimo 2023 hoger is dan verwacht op basis van het oorspronkelijk plan.
- ▶ De periode waarvoor de onderhoudsplannen zijn opgesteld voldoen aan de minimale periode van 5 jaar, maar het BBV beveelt aan om deze een langere periode te laten bestrijken. Daarmee wordt een grotere periode van onderhoudsuitgaven in de periode betrokken en kan egalisatie effectiever plaats vinden.
- ▶ Bij de verklaring van afwijkingen ten opzichte van het beheerplan heeft de gemeente aangegeven de plannen in 2024 te herzien. Hiermee wordt invulling gegeven aan een belangrijke voorwaarde vanuit het BBV dat plannen tussentijds herzien moeten worden indien blijkt dat de realisatie significant afwijkt.

4.5 Overige bevindingen

Geen onzekerheid
parkeeropbrengsten

Parkeeropbrengsten

Wij hebben voor 2023 van de verschillende serviceorganisaties opgaven ontvangen en verklaringen getoetst. De aansluiting tussen de opgaven van derden en de administratie van de gemeente is tijdens de controle aangeleverd. Uit deze werkzaamheden volgen geen bevindingen en wij hebben daarom in tegenstelling tot voorgaand jaar voor deze opbrengsten geen onzekerheid in de controle. Wij bevelen aan volgend jaar de externe bevestigingen en bijbehorende verklaringen eerder op te vragen zodat deze bij aanvang van de controle beschikbaar zijn.

Geen onzekerheid
verhuur

Opbrengsten verhuur

Wij hebben de verhuuropbrengsten voor 2023 gecontroleerd. In lijn met de bevinding van de VIC zien wij dat de verhuuropbrengsten niet op een gestructureerde wijze via een verhuuradministratie geadministreerd worden. Hierdoor bestaat het risico dat de gemeente niet opbrengsten niet juist of volledig factureert. Middels een cijferanalyse en gegevensgerichte controles achteraf hebben wij vastgesteld dat de opbrengsten wel getrouw zijn verwerkt in de jaarrekening. In tegenstelling tot voorgaand jaar volgt hieruit geen onzekerheid.

Richt één
verhuurproces en
administratie in.

Wij adviseren de gemeente Diemen desondanks om de volledige verhuur middels eenzelfde proces uit te voeren en in dezelfde (sub)administratie onder te brengen.

Aandacht voor frauderisicobeheersing in beleidstukken en interne controleaanpak

Vanuit het maatschappelijk verkeer én de accountantscontrole wordt meer aandacht verwacht voor frauderisicobeheersing binnen de gemeentelijke organisatie. Wij zien dat in de uitwerking van de verbijzonderde interne controlewerkzaamheden frauderisico elementen zijn onderkend en hierop werkzaamheden worden gedaan om die frauderisico's mitigeren of detecteren. Een expliciete frauderisicoanalyse en uitwerking daarvan in een toetsingskader ontbreekt nog binnen uw organisatie. U gaat dit nog verder uitwerken in 2024.

Bij de oplevering van de jaarrekening hebben wij vastgesteld dat in de paragraaf bedrijfsvoering nog geen beschrijving is opgenomen over hoe de organisatie inspeelt op frauderisicofactoren. Naar aanleiding van ons advies is de paragraaf bedrijfsvoering verrijkt met deze informatie.

Relevante wijzigingen in het BBV met ingang van begrotingsjaar 2025 (toepassing in 2024 toegestaan)

In december 2023 heeft de commissie BBV een aantal notities geactualiseerd. Het betreft de notities Rente, Overhead en Grondexploitatie. Hieronder hebben wij per onderwerp de belangrijkste wijzigingen opgenomen en gekoppeld aan de impact voor uw gemeente. Alle notities zijn van toepassing met ingang van begrotingsjaar 2025, en mogen worden toegepast voor begrotingsjaar 2024.

Notitie rente

De belangrijkste wijziging uit de notitie rente betreft een aanpassing in de toerekening van de rentelasten aan de grondexploitaties. Tot en met 2023 is het alleen toegestaan om de werkelijke rente over het vreemd vermogen (naar rato) toe te rekenen aan de grondexploitaties. Dit geldt tevens voor de toekomstige rentelasten. Met ingang van boekjaar 2025 (en eventueel 2024) wordt voor grondexploitaties geen onderscheid meer gemaakt in het BBV, waardoor de rentetoerekening plaatsvindt op basis van de reguliere omslagrente.

Een tweede belangrijke wijziging is de herintroductie van de mogelijkheid om rentetoerekening aan het eigen vermogen en de voorzieningen toe te passen. Deze mogelijkheid is in 2016 door de commissie BBV beëindigd, maar in de notitie 2023 als keuzemogelijkheid opgenomen. Wij adviseren in 2024 een weloverwogen keuze te maken in het toepassen van de toerekening van rente aan het eigen vermogen en de voorzieningen.

Notitie Overhead

De commissie BBV heeft in de notitie Overhead 2023 de regelgeving met betrekking tot de toerekening van Overhead geactualiseerd, verduidelijkt en samengevoegd in één notitie. De belangrijkste uitspraken en aanbevelingen zijn als volgt:

- ▶ **Stellige uitspraak:** Voor de berekening van de tarieven voor de lokale heffingen moet de methodiek voor toerekening van overhead worden gebruikt zoals deze is opgenomen in de financiële verordening. Deze methodiek mag niet afwijken van de overige methodieken voor het toerekenen van overhead.
- ▶ **Aanbevelingen:** De commissie adviseert om overhead niet bij de begroting vorm te geven maar door middel van de financiële verordening of door een notitie overhead aan de raad voor te leggen en deze periodiek te herzien. In deze nota neemt de gemeente keuzes op ten aanzien van: kaderstelling, methodiek en onderscheiding primaire processen en overhead.

Notitie Grondexploitatie

De belangrijkste wijzigingen in de notitie grondexploitatie zien toe op de wijzigingen ten aanzien van de omgevingswet, die onder andere hebben geleid tot een aanpassing van de lijst met verhaalbare kostensoorten. Deze wijzigingen gaan, in verband met de invoering van de Omgevingswet in per 1 januari 2024. Deze wijzigingen hebben met name invloed op verslaggevingsaspecten bij faciliterend grondbeleid. De overige wijzigingen zien met name toe op de voorwaarden voor warme gronden, de voorbereidingskosten en gemengde projecten. Daarnaast is de rentetoerekening, zoals hierboven bij 5.1 is toegelicht gewijzigd. U bent op de hoogte van deze notitie en bent van plan de verruimde mogelijkheden toe te passen. Dit zal naar verwachting een positief financieel effect hebben op het grondbedrijf.

Bijlagen

- A. Onze controle
- B. Bevindingen SiSa-bijlage

A. Onze controle

Doel en object van de controle

Doel en object van de controle

Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Diemen, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV.

Opdracht

Opdracht

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdracht-bevestiging van 3 augustus 2023. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging. Voor een uitgebreide beschrijving van onze aanpak verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging.

Strekking van de controleverklaring

Strekking van de controleverklaring

Aangezien de jaarrekening 2023 van de gemeente Diemen aan de daaraan te stellen eisen voldoet, zijn wij voornemens hierbij een goedkeurende controleverklaring af te geven. Alle bevindingen voortvloeiend uit onze controle zijn afdoende behandeld en onze controle is dan ook afgerond.

Materialiteit

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.200.000. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid

Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden. Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Diemen zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Controleaanpak

Controleaanpak

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging van 3 augustus 2023 opgenomen. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

Onze controleaanpak is gebaseerd op een mix van een systeemgerichte en risicogerichte benadering aangevuld met gegevensgerichte werkzaamheden, waarbij gesteund wordt op de opzet, het bestaan en de werking van de aanwezige administratieve organisatie en de daarin opgenomen beheersingssystemen. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals verkoopactiviteiten en personeelszaken. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening.

Wij hebben voor de volgende risico's – die zich met een hoge waarschijnlijkheid kunnen voordoen én mogelijk materiële impact hebben – in onze controle meer aandacht gehad:

- In onze controlestandaarden (NV COS) wordt expliciet het risico van management override (bewuste beïnvloeding door bestuur of management van de jaarcijfers) als belangrijk te onderkennen significant risico benoemd. Als accountant moeten wij in onze werkzaamheden hier specifiek aandacht aan besteden. Wij zijn van mening dat binnen de gemeente de mogelijkheden, om buiten de getroffen interne beheersmaatregelen invloed uit te oefenen op de in de jaarrekening gepresenteerde uitkomsten, beperkt zijn. Om het resterende risico te beperken beoordelen wij schattingsprocessen en bijzondere journaalposten in detail.

Vermogen om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen

De waarderingen in de jaarrekening van de gemeente Diemen zijn gebaseerd op de veronderstelling dat de gemeente Diemen als geheel in continuïteit zal worden voortgezet. De inschatting of een duurzame voorzetting mogelijk is, inclusief de eventueel in de jaarrekening op te nemen toelichting, is de wettelijke verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Als accountant beoordelen wij de aanvaardbaarheid van de door het college van burgemeester en wethouders ingeschatte mogelijkheden tot een duurzame voortzetting. Wij vinden deze inschatting aanvaardbaar. In onze controleverklaring hebben wij gerapporteerd over onze controleaanpak ten aanzien van het vermogen van de gemeente Diemen om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie verwijzen wij naar onze controleverklaring 2023. Voor niet wettelijke controles is in overleg de nieuwe uitgebreide controleverklaring vrijwillig toegepast.

Vermogen om risico's
vanuit de reguliere
bedrijfsvoering
financieel op te vangen

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen

De grondslagen van de jaarrekening 2023 zijn aanvaardbaar

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De jaarstukken 2023 van uw gemeente bestaan uit:

- ▶ Het jaarverslag 2023 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- ▶ De jaarrekening 2023 (rechtmatigheidsverantwoording, balans met toelichtingen, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden).

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting). De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij getoetst. Bij onze controle hebben wij geen materiële afwijkingen tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2023. In 2023 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Aangezien vanuit DUO+ nog geen IT-audit was verricht ten tijde van de interim-controle is deze op een later moment door BDO uitgevoerd. Onze bevindingen zijn in een aparte rapportage opgenomen. 2023. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld. De belangrijkste bevindingen uit de IT-audit op de applicatie Key2Financien en Suite4Sociaaldomein zien toe op: heeft meerdere tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht namelijk:

- ▶ Tekortkomingen in het autorisatiebeheer en de authenticatie van Key2Financien.
- ▶ Tekortkomingen in de zichtbare vastlegging van controles op het gebied van wijzigingsbeheer en continuïteit van Key2Financien.
- ▶ Tekortkomingen in het autorisatiebeheer en de authenticatie van Suite4Sociaaldomein.
- ▶ Tekortkomingen in de zichtbare vastlegging van controles op het gebied van wijzigingsbeheer en continuïteit van Suite4Sociaaldomein.

Daarnaast is in lijn met het vastgesteld beleid één medewerker uit de lijnorganisatie met beheerrechten in deze twee applicaties.

Indien er geen significante tekortkomingen met betrekking tot de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking geconstateerd.

B. Bevindingen SiSa-bijlage

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Diemen heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst. In onderstaande tabel zijn de te rapporteren bevindingen opgenomen:

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2023 in het kader van SiSa worden verantwoord. Per regeling is aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Strekking controleverklaring (jaarrekening)		GOEDKEUREND		
Strekking controleverklaring rechtmatigheid (SiSa-bijlage)		GOEDKEUREND		

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne			
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek			
C55	Aanpak Energiearmoede			
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire			
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid			
C94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma			
C105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls			
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)			
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen			
D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie van ontheemde peuters			

Wij verwijzen naar de toelichting op de SiSa-bijlage in de jaarrekening 2023 van de gemeente Diemen. De gemeente Diemen heeft voor indicator 03 van regeling A16 ‘Bekostigingsregeling opvang Ontheemden Oekraïne’ beroep gedaan op de uitzonderingsbepaling, zoals vermeld in de Definitieve Invulwijzer SiSa 2023 - versie 11 januari 2024. Derhalve is voor deze indicator geen bedrag ingevuld in de SiSa-bijlage.

B. Bevindingen SiSa-bijlage

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)			
F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023			
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2023			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2023			
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2023			
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2023			
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T_gemeentedeel 2023			
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T_gemeentedeel 2023			
G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2023			
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T_gemeentedeel 2023			
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T_gemeentedeel 2023			
G13	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2023			
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_gemeentedeel 2023			
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport			
H8	Specifieke uitkering voor lokale Sportakkoorden (Regeling Sportakkoord)			
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken			
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026			
H32	Regeling specifieke uitkering meerkosten Energie Openbare Zwembaden			
H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)			

TOZO

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2023			
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2023			
G4	Tozo 2_gemeentedeel 2023			
G4	Tozo 3_gemeentedeel 2023			
G4	Tozo 4_gemeentedeel 2023			
G4	Tozo 5_gemeentedeel 2023			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2023			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2023			

bdo.nl